A 122

Actum in Curia Regia Varsaviensi Die Sexta Mensis Octobris, Anno Domini Millesimô Sptingentesimô Nonagesimô Primô.

AD Officium et Acta præsentia Castrensia Capitanealia Varsaviensia personaliter veniens Magnificus Antonius Siarczyński Sacræ Regiæ Majestatis, et Comitiorum Ordinariorum, Generalium, atque Confœderationis Generalis Regni Secretarius, Eidem Officio, Actisque Illius Constitutionem infra scriptam obtulit, & ad Ingrossandum in Acta præsentia porrexit, Tenoris talis:

Urządzenie Sądów Mieyskich i Assessoryi.

ROZDZIAŁ I.

O Sądach Mieyskich, oraz Assessorskich, ich Władzy i Powinnościach.

WSzystkie Urzędy Sądowe Mieyskie Mieyscowe w Miastach, bądź na Cyrkuły podzielonych, bądź bez Cyrkułów będących, tudzież Appellacyine Wydziałowe i Assessorskie, czyli Naywyższey Instancyi, są obowiązane do ciągłego sądzenia Spraw, czyli Sporu Stron, przed Sąd swóy przychodzących; Wyiąwszy czas i dni odpoczynku, iakie dla których Sądów, ninieyszym Prawem pozwolone będą.

ARTYKUŁ I.

O Sądach Pierwszey Instancyi w Miastach na Cyrkuły podzielonych.

1mo. SĄd Ordynaryiny *Primæ Instantiæ*, czyli Sąd Mieyski Mieyscowy, w Mieście na Cyrkuły nie podzielonym, składać się będzie, z iednego Burmistrza, z czterech Sędziów, i tyluż Zastępców, przez Lud Mieyski na Zgromadzeniu Mieyscowym wybranych; Burmistrz prezydować, i równość Kresek rozwięzywać będzie, a Jego nieprzytomność pierwszy Sędzia zastąpi; Zastępcy zaś w nieprzytomności Sędziów, z iakieykolwiek ona przyczyny zdarzy się, na Sądach zasiadać maią.

2do. Wszystkie Decyzye Sądu Mieyskiego Mieyscowego będą za wsze w Wotach głośnych, a to dla usprawiedliwienia się Sen-tencyonarzem przed Sądem Wyższych Instancyi.

3tio. W tym Sądzie wszelkiego rodzaiu Sprawy, iako w Sądzie Or-dynaryinym *Primæ Instantiæ*, sądzić się powinny. Nikt z po-dległych temu Sądowi, do Sądów Wyższych Instancyi udawać się nie może, kto wprzód w Sprawie swoiey Wyroku tegoż Są-du nie otrzyma.

4to. Sąd Ordynaryiny *Primæ Instantiæ*, czyli Sąd Mieyski Miey-scowy, sądzić będzie ostatecznie, i bez dopuszczenia Appella-cyi Sprawy, nie przenoszące wartości Trzysta Złotych, i Kary Pięćdziesiąt Złotych, lub Sprawy Uczynkowe, między Mieszcza-ninem, a Mieszczaninem, w których Kara trzy Dni Więzienia Cywilnego Prawem iest przepisana; tudzież Sprawy w preten-syach Mieszczan między sobą, lub między Mieszczaninem, a Szlachcicem, bądź Cudzoziemcem, i to iedynie o Komorne, i o Zapłaty Rzemieślników, a to stosownie do Prawa o Miastach.

5to. We wszystkich zaś innych Sprawach, Appellacya dopuszczoną bydź ma, od Sądu Ordynaryinego *Primæ Instantiæ*, do Sądu Appellacyinego Wydziałowego, lub do Sądu Naywyższey Instan-cyi Assessorskiego, podług tego układu, iakie Sprawy, które-mu Sądowi Prawo rozpoznawać dozwoliło.

6to. Lubo we wszystkich Sprawach przenoszących wartość Trzysta Złotych, i Kary Pięćdziesiąt Złotych, tudzież Więzienia Cy-wilnego Dni Trzy, Sąd Ordynaryiny *Primæ Instantiæ*, Appel-lacyi do Wyższego Sądu bronić nie może, i założona takowa Appellacya Exekucyą Wyroku zupełnie tamuie, iednakowoż w Sprawach prostego Długu, do Wexlu lub Skryptu na Possessyi Prawu Mieyskiemu podległey, lub na Towarze opisanym, w Mieście będącym, grabieży, i gwałtownego wybicia z Posses-syi, Sąd *Primæ Isstantiæ*, Appellacyi dopuszczać nie ma; Stro-na zaś uciążliwość czuiąca, nie tamuiąc Exekucyi Wyroku Są-dowego *Primæ Instantiæ*, udać się może do Sądu Wyższego, i tam poszukiwać straty mocna będzie.

7mo. Sąd Mieyski Mieyscowy, w Sprawach Policyi, których osta-teczne rozsądzenie do Kommissyi Policyi należy, będzie Są-dem Ordynaryinym Policyi *Primæ Instantiæ*, z mocą ostate-cznego rozsądzenia, gdzieby Sprawa nie przechodziła wartości Trzechset Złotych, lub Kary Pięćdziesiąt Złotych, albo Wię-zienia Dni Trzy; W innych zaś Sprawach Policyi, większey wartości, i Kary, Appellacyą do Kommissyi Policyi dopuszczać będzie winien.

8vo. Tenże Sąd Mieyski Mieyscowy będzie mogł sądzić Sprawy o zgwałcenie bespieczeństwa Osób Sądowych w aktualnym do-pełnieniu Urzędów w mieyscu Juryzdykcyi będących, lub o zgwałcenie bespieczeństwa Sądu, w mieyscu Juryzdykcyi wła-sney. W tych zaś Miastach, gdzie Juryzdykcya będzie Miey-ska, i Ziemiańska, Szlachcic Prawu Mieyskiemu nie podległy, za zgwałcenie bespieczeństwa Publicznego, w Sądzie Ziemiań-skim, a Obywatel Mieyski, w Sądzie Mieyskim, odpowiadać winien.

9no. Sąd Mieyski Mieyscowy większością głosów wybierze sobie Pi-sarza, umieiącego Prawo Kraiowe, i zaleconego dobremi oby-czaiami, który będzie zasiadać w Sądzie *cum Voto informativo*, nie może bydź zmienianym, chyba za odstąpieniem, postąpie-niem, lub odsądzeniem; Urzędu iednak swego nie wprzód od-stąpić może, aż się przed Sądem z swych obowiązków uspra-

wie-

wiedliwi, Akta sobie powierzone w porządku za Rewersem Następcy, i za Kwitem Sądu odda; Obowiązkiem Jego będzie pisać Dekreta, i Rezolucye Sądu, utrzymywać Akta, i Pieczęć Sądową, mieć w bliższym dozorze Kancellaryą, Sług Sądowych, za których służbę w odpowiedzi będzie, tudzież inne powinności, przez Sąd sobie zlecone, odbywać.

10mo. Pisarze, co do zapisywania Protokułów Sądowych, i wszelkiego wniesienia Stron, wcześnie przed każdą Sessyą Strony Prokuratorów, czyli ich Agentów dopilnuią, aby nim Sędziowie, o godzinie dziewiątey z rana, mieysca swoie zasiędą, w też Protokuły zapisane *per exstensum* były, i Regestr Spraw zapisanych, iakie do sądzenia przypadaią, z porządku Wpisów Sądowi w pogotowiu był oddany.

11mo. Przy obięciu swego Urzędu Pisarz, obowiązany iest zaprzysiądz w obecności Sądu, na tę Rotę: == „ Ja N. przysięgam PANU BOGU Wszechmogącemu w Troycy Swiętey Jedynemu, iż powierzonych mi od Sądu obowiązków, pilnie „ przestrzegać będę, zapisywania Wniesień Stron do Protokułów „ w każdym dniu Sądowym, nikomu nie odmówię, do *Archivum* ze swiatłem chodzić nie będę, i nikogo nie wpuszczę, „ Akta i Kancellaryą w pilnym dochowam dozorze, całości, i „ porządku w zapisywaniu Protokułów, i wydawania Extraktów „ zgodnych z Aktami, i aby skrobane nie wychodziły przestrzegać będę; Wszelkie Rezolucye Sądowe i Tranzakcye, choćby nayktórsze na osobnych Arkuszach wydawać będę, nad „ wyznaczoną Prawem Opłatę, ani wymagać, ani przyimować „ więcey nie będę, Sekretu Izby nie wydam, Sądowi we wszystkich Sprawach podług Prawa wiernie doradzać będę, żadney Stronie rady dawać nie będę, do czego wszystkiego obowięzuię się Sądowi pod odpowiedzią z Osoby i z Maiątku „ mego. Tak mi Panie BOZE dopomoż. „

12mo. Tymże Pisarzom zaleca się, iżby dawnych Aktów Summaryusze *sub folio et numero*, pod rubryką przy każdym Protokule zaciągnąc, i pod Alfabetem spisać się maiącym, urządzali, i nowe Akta w takimże porządku utrzymywali, a odtąd Kwerendy komużkolwiek bądź, nie inaczey dopuszczali, tylko w przytomności iedney przysięgłey Osoby Kancellaryi, a to bez wszelkiey Opłaty.

13tio. Pisarz nie będzie mogł żadnego Dekretu lub Rezolucyi Sądowey, Stronom czytać, tym bardziey Extraktem wydawać, któreby wprzód przed Sądem przeczytane, i poprawione nie były, potym w Protokuł przyzwoity wciągnione, i przez Sędziów Komplet składaiących podpisane nie zostały. W wszelkich zaś Protokułach, które są do Pisarza oddane, nie ma bydź nic mazano, skrobano, przypisywano nad Wierszami zwyczaynemi, lub na boku Karty.

14to. Obowiązki Kancellarzystów Assessorya przepisze, rozdrukowane do wszystkich Sądów Mieyskich Mieyscowych rozeszle, i ich zachowanie tymże Sądom nakaże.

15to. Każdy Sąd Mieyski Mieyscowy będzie miał Regenta przysięgłego, którego sam Sąd wybierze, z obowiązkiem zastępowania Pisarza w czasie legalney Jego nieprzytomności.

16to. Sąd Mieyski Mieyscowy będzie miał iednego Prokuratora Fiskalnego czyli Sądowego, i beśpieczeństwa, drugiego Prokuratora Policyi, trzeciego Prokuratora Sierot i Ubogich. Pierwszy ma bydź przez Sąd wybrany, drudzy dway od Magistratu Sądowi dodanemi będą. Nie mogą bydź zmieniani, tylko za

A 2 po-

postąpieniem, ustąpieniem, lub odsądzeniem przez Sąd Ordynaryiny. We wszystkich zaś Sprawach, gdzieby nie potrzeba czynić od Sądu, lub od Policyi, albo gdzieby nie potrzeba ubogim i Sierotom dodawać Prokuratora, Strona każda przez siebie, przez swego Plenipotenta, albo kogokolwiek innego, którego sobie na to przez Plenipotencyą Urzędowną wybierze, czynić może. W Sprawach iednak Wdów i Sierot, choćby Strona miała swego Agenta, Prokuratora, Plenipotenta, lub iakimkolwiek imieniem nazwanego Obrońcę, Prokurator Sierot do obrony Sprawy przydanym od Sądu bydź ma, i Spraw takowych bronić w Sądzie obowiązany będzie. A gdyby dla choroby, lub inney legalney przyczyny stawać nie mogł, Sąd innego Prokuratora do obrony przyda.

17mo. Każdy z tych Prokuratorów przy obięciu swych obowiązków Przysięgę następuiącą w obecności Sądu wykonać powinien: ══ „ Ja N. przysięgam PANU BOGU Wszechmogącemu w Tróycy Swiętey Jedynemu, iż powierzone mi obowiązki pilnie dopełnię, w Sprawach przez Sąd, albo Syndyka imieniem Magistratu mnie poleconych, z wszelką usilnością, i pilnością stawać będę, dowody i Prawo rzetelnie bez naciągania składać będę, Stronie do mnie udaiącey się, wiernie doradzać będę, na wszelkie Zapozwanie w Sprawach do mego obowiązku należących, pisać się będę, i w nich, co do mnie należy, czynić nie omieszkam. Do czego wszystkiego obowiązuię się Sądowi pod odpowiedzią z osoby, i z maiątku mego. Tak mi Panie BOZE dopomoż.

18vo. Prokurator Fiskalny stawać będzie w Sprawach bespieczeństwa Sądu i Osób Sądowych, tudzież w Sprawach Opłaty Kancellaryi Sądowey, a to za wyraźnym Sądu rozkazaniem. Prokurator Sierot i Ubogich stawać ma w Sprawach od Osób, którym przez Sąd, lub za Rekwizycyą Syndyka przydany zostanie. Prokurator Policyi, stawać będzie w Sprawach Policyi, za Rekwizycyą Officyalistów Policyi, lub Ekonomicznych.

19no. Za każdym podaniem Memoryału, Sąd Pozwu odmówić nie ma.

20mo. Sąd Mieyscowy Mieyski mieć będzie Woźnych, czyli Sług Mieyskich do usługi każdego Sądu *respectivè* używać się mianych przez Magistrat Autentykowanych, i Possessyą w Mieście, lub dostateczne za sobą zaręczenie maiących, do pełnienia obowiązków, iakie ninieyszym Prawem są przepisane.

21mo. Przysięga Woźnego, którą przed Sądem ma wykonać, iest następuiąca: ══ „ Ja N. przysięgam PANU BOGU Wszechmogącemu w Tróycy Swiętey Jedynemu, iż będąc Autentykowany od Magistratu do posługi Sądu, pilnie w tey posłudze sprawować się będę, Memoryały i Pozwy Stronom wiernie podawać i zeznawać, oraz wszelkie obowiązki podług Prawa i zlecenia Sądowego, pełnić będę. Nad wyznaczoną Prawem opłatę wymagać, ani przyimować więcey nie będę. Do czego wszystkiego obowiązuię się, pod odpowiedzią z osoby i maiątku mego. Tak mi Panie BOZE dopomoż, i niewinna Syna Jego Męka. „

22do. Ponieważ żaden Sąd Ordynaryiny *Primæ Instantiæ* nie może się obeyść bez Urzędu Wykonawczego, ktoryby Wyroki Sądowe exekwował, i inne obowiązki z mocy sobie od Sądu Ordynaryinego nakazane dopełniał; Przeto przy każdym Sądzie Ordynaryinym Mieyskim Mieyscowym, do tych powinności będzie Urząd Ławniczy.

ARTY-

ARTYKUŁ II.

O Sądach Primae Instantiae *w Miastach na Cyrkuły podzielonych.*

1mo. KAżdy Sąd Mieyski Mieyscowy Ordynaryiny w Miastach podzielonych na Cyrkuły, w każdym Cyrkule miać będzie sześciu Ławników, w Miastach zaś nie podzielonych na Cyrkuły, czterech wybranych przez Lud Mieyski na Zgromadzeniu Mieyscowym. Szczególnieyszym obowiązkiem Ławników iest exekwować Dekreta i Processa Sądu Ordynaryinego *Primae Instantiae* w Mieście, expedyować Wizye, spisywać Inwentarze i Działy, assystować podług Prawa do Testamentów, i odbierać Tranzakcye z Wyroku Sądowego od tych, którzy przed Sądem dla słabości zdrowia stanąć nie mogą, tudzież za Dekretem Sądu Ordynaryinego Pierwszey Instancyi, odbywać Kommissye na Gruntach w obrębie Miasta, a to w Sprawach takowych, których Sąd na Stole rozpoznać nie może, zawsze iednak z obowiązkiem odesłania po Decyzyą do Sądu Ordynaryinego, z tym warunkiem, iż Sąd z podanych od Stron Ławników po iednym za Kommissarza, i iego Zastępcę obierze, a Prezesa i iego Zastępcę, gdyby się Strony nie ugodziły, zawsze sekretnemi Kreskami wyznaczy. Zastępcy wtenczas tylko Urząd swóy odbywać będą mogli, gdy wyznaczony Kommissarz z przyczyn legalnych nie ziedzie.

2do. Przysięga Ławników iest następuiąca: == „ Ja N. przysięgam „ Panu BOGU Wszechmogącemu w Tróycy Swiętey Jedyne„ mu, iż w wykonaniu Wyroków Sądu, iako też w pełnieniu „ obowiązków Sądu Delegowanego, czyli Kommissarskiego, pil„ nie sprawować się będę, Regułę Dekretu wiernie zachowam, „ podług Prawa i Dowodów powierzone mi Sprawy pozuawać „ będę, nie uwodząc się przyiaźnią, względem, lub nienawi„ ścią, nadgrody nad Przepis Prawa wymagać nie będę, w peł„ nieniu obowiązków moich zwłoki żadney nie użyię. Do cze„ go wszystkiego obowiązuię się pod odpowiedzią z osoby i „ maiątku mego. Tak mi Panie BOŻE dopomóż, i niewinna „ Syna Jego Męka. „

3tio. W Mieście na Cyrkuły podzielonym, Sądowi *Primae Instantiae* w każdym Cyrkule postanowionemu, złożonemu z iednego Burmistrza, z czterech Sędziów, i tyleż Zastępców przez Lud Mieyski na Zgromadzeniu Cyrkularnym obranemu, wszystko to służy, co iest przepisano dla takowego Sądu w Mieście nie maiącym Cyrkułów.

4to. Dla Ławników Cyrkularnych też same służą Przepisy, które są dane dla Ławników w Miastach nie maiących Cyrkułów.

ARTYKUŁ III.

O Sądach Potocznych.

1mo. OPrócz Sądu Ordynaryinego *Primae Instantiae*, w każdym Cyrkule Miast większych, i w każdym Mieście na Cyrkuły nie podzielonym, ustanowione są Sądy Wóytowskie Potoczne, w których Wóyt, przez Lud Mieyski na Zgromadzeniach Mieyskich wybrany, obowiązany iest godzić, i sądzić ostatecznie Sprawy potoczne, nie przenoszące wartości Złotych Pięćdziesiąt, i Ka-

ry Złotych Dwanaście, na rzecz Strony pokrzywdzoney; w rozsądzenie zaś większych Spraw pod żadnym pozorem wdawać się nie ma.

2do. Decyzye tak ugodzonych, iako odsądzonych przez Wóyta Spraw w Protokuł na to iedynie służący, zapisywane bydź powinny.

3tio. Sąd Potoczny Wóyta Cyrkularnego, tym się iedynie różni od Sądu Wóyta w Mieście na Cyrkuły niepodzielonym, iż Wóyt Miasta, będąc oraz prezyduiącym w Magistracie, ostatecznie Sprawy potoczne wartości wzwyż wyrażoney załatwia; w Decyzyi zaś Wóyta Cyrkularnego, gdyby się kto czuł pokrzywdzonym, może się udać na skargę do Prezydenta Miasta, a Prezydent, lub zastępuiący go w tych obowiązkach Vice - Prezydent, Skargę takową przyiąć, i ostatecznie załatwić powinien.

ARTYKUŁ IV.

O Sądach Magistratu Mieyskiego.

1mo. W każdym Mieście nie maiącym Cyrkułów, lub na Cyrkuły podzielonym, ustanowiony iest Magistrat z władzą sądzenia Urzędników Policyinych przez siebie ustanowionych i obranych, i Ekonomicznych, tudzież własnych Officyalistów. Tenże Magistrat sądzić będzie Sprawy o zgwałcenie beśpieczeństwa Osób Magistratowych, lub Officyalistów Magistratu w Mieście ich Urzędowania, z tym warunkiem, iaki iest umieszczony pod Opisem beśpieczeństwa Sądu Mieyskiego Mieyscowego.

2do. Od Wyroków Magistratu w Sprawach Policyi i Ekonomicznych Mieyskich, wolna iest Appellacya do Kommissyi Policyi, w innych zaś do Assessoryi.

3tio. Magistrat w Mieście na Cyrkuły nie podzielonym składać się ma z iednego Wóyta, z czterech Radnych, i tyluż Zastępców, przez Lud Mieyski podług Prawa obranych, z Pisarza przysięgłego, i Syndyka, przez Osoby Magistrat składaiące wybranych, a Syndyk obowiązki Regenta zastępować będzie.

4to. Wóyta, Radnych, i ich Zastępców, Pisarza Magistratowego, i Syndyka przysięgłego, też same będą obowiązki, co do Władzy Sądowniczey, które ninieyszym Prawem przepisane są dla Sądu Mieyskiego Mieyscowego *Primæ Instantiæ*.

5to. W Mieście na Cyrkuły podzielonym, Magistrat składa się z Prezydenta, Vice-Prezydenta, z trzech Radnych z każdego Cyrkułu przez Lud obranych, z Pisarza, Regenta, i z Syndyka Miasta przez tenże Magistrat wybranych.

6to. Obowiązki Magistratu Miasta na Cyrkuły podzielonego, co do Władzy Sądowniczey, też same są, które służą Magistratowi Miasta na Cyrkuły niepodzielonego.

7mo. Każdy Magistrat mieć będzie Prokuratora Fiskalnego, czyli beśpieczeństwa swey Juryzdykcyi, obowiązanego stawać w Sprawach beśpieczeństwa z woli Magistratu, a Prokurator Policyi w Sądach *Primæ Instantiæ*, od Magistratu postanowiony w Sprawach tyczących się Policyi, oraz przeciwko Urzędnikom Policyinym i Ekonomicznym przed Sądem Magistratu, na wyraźne tegoż Sądu rozkazanie, stawać iest obowiązany.

8vo. Obowiązki Syndyka są dwoiakie: iedne ściągaiące się do Sądów Mieyskich Mieyscowych, lub Cyrkularnych; drugie do Sądów Mieyskich Wyższych Instancyi, lub w którymkolwiekby Sądzie Miasto Sprawy swoie miało. *Co do pierwszych:* Syndyk iest

iest *nayprzód* postanowionym Dozorcą Prokuratorów i Officyalistów Mieyskich, aby ci, tak w Magistracie, iako i w Sądach Mieyskich Mieyscowych, powinnościom swoim zadosyć czynili. *Powtóre:* Obowiązanym do dozoru, aby Wdowy i Wdowce Inwentarze pozostałałych maiątków prawnie nierozrządzonych po śmierci iednego z Małżeństwa spisywali; Gdyby zaś przeciwko rozrządzeniu i Tranzakcyom zaszłym, o ich nieważności były iakie Zażalenia, w ten czas o nich Syndyk ma donieść Sądowi, a za rozkazem tego spisanie Inwentarza pozostałych Maiątków uskutecznione bydź powinno, i aby w czasie od Prawa nakazanym zaprzysiężone, i w Protokuł na to urządzony wciągnione były. *Potrzecie:* mieć staranie, aby Opiekunowie Małoletnim Sierotom dodani, w czasie od Prawa nakazanym, Rachunki oddawali, i takowych Rachunków Syndyk ma attentować, równie przestrzegać, aby Maiątek Sierot w Opiece zostaiących przez Opiekunów uszkodzonym nie był, aby Summy Małoletnich były bespiecznie lokowane, aby Opiekunowie mieli *pignus responsionis.* *Poczwarte:* przy Działach imieniem i na rzecz Małoletnich przez Opiekunów czynić zwykłych, tymże Małoletnim assystować i zapobiegać, aby Małoletni od Opiekunów pokrzywdzonemi nie byli. *Popiąte:* Po bezdzietnie zmarłych w Mieście Osobach, bądź Kraiowych, bądź Zagranicznych, po Zbiegłych, po oddaiących Maiątki pod rozbiór Wierzycielów, gdy Urząd Ławniczy Maiątek pozostały zapieczętuie, i Inwentarzem spisze, Sukcessorów lub Wierzycielów Zmarłego, albo Zbiegłego, za Rezolucyą Sądu pozywać i Process w Sądzie utrzymywać; wszystko zaś to, co się tycze Fortuny Małoletnich i Zmarłych bezdzietnie, przez Prokuratora Ubogich i Sierot w Sądzie przyzwoitym *Primæ Instantiæ* popierać. *Poszóste:* W Sprawach Policyi w Sądzie Mieyskim Mieyscowym Ordynaryinym, a przeciw Urzędnikom Ekonomicznym w Magistracie przez Prokuratora Policyi czynić tyle razy, ile Magistrat nakaże. Zgoła wszystkie Sprawy, czy w Magistracie, czy w Sądzie Ordynaryinym, o całość dochodów Miasta, o obowiązki Urzędników Policyi, o bespieczeństwo Magistratu, na Instancyą Syndyka czyniono bydź ma. Co zaś należy do obowiązków Syndyka, które ma w Wyższych Instancyach Mieyskich, lub wszelkich innych Sądach, w Sprawach, któreby przypadały od Miasta, lub Magistratu, tam Syndyk, iako Specyalny Plenipotent, i na ten koniec postanowiony, imieniem Miasta, lub Magistratu pisać się winien, i Spraw sobie zleconych attentować; dla czego do Syndyka i Jego dozoru należy *Archivum* zawieraiące w sobie Przywileie i Dokumenta tyczące się całości Praw i Swobód Miasta, które oddane sobie Inwentarzem podpisanym przez Prezydenta, lub Wóyta Mieyskiego, pod swym dozorem i Kluczem utrzymywać ma. Regestr zaś całego *Archivum* dla łatwey Kwerendy, i wyięcia Exktraktów pod Datami sporządzony mieć powinien. A dla dania Informacyi w Interessach Mieyskich, tudzież dla odbierania Rozkazów Magistratu, niemniey dla utrzymywania Korrespondencyi od Magistratu sobie poleconych, na Sessyach Magistratowych, tak Publicznych, iako i Prywatnych, znaydować się powinien.

9no. Rota Przysięgi dla Syndyka, iest następuiąca: = „ Ja N. „ przysięgam PANU BOGU Wszechmogącemu w Tróycy Swię„ tey Jedynemu, iż powinności Prawem mi przepisane wier„ nie dopełnię, rozkazom Magistratu posłusznym będę, *Archi-* „ *vum* Mieyskie w porządku i całości z Regestrem pod Data„ mi sporządzonym utrzymywać będę, i nigdy do tegoż *Ar-*

 „ *chivum*

„ *chivum* z światłem nie wniydę, i nikogo nie wpuszczę, w
„ stawaniu w Sprawach, lub dopilnowaniu memu powierzo-
„ nych wszelkiey pilności dołożę, i Prokuratorów, aby swe o-
„ bowiązki pełnili, doglądać będę, do Adwokata Wydziałowego
„ o wszystkim, co do Jego obowiązków należy, wiernie dono-
„ sić będę, i to wszystko dopełnić obowiązuię się pod Karami
„ z Osoby i maiątku mego. Tak mi Panie BOZE dopomoż, i
„ niewinna Syna Jego Męka. „

10mo. Sąd *Primæ Instantiæ* Miasta Cyrkułów nie maiącego, równie iak i Sąd Cyrkularny, tudzież Magistrat mieć będzie na Pieczęci Herb Miasta, która Pieczęć różnić się ma samym tylko napisem, to iest: Pieczęć Sądu Mieyskiego Mieyscowego będzie miała takowy napis: *Sąd Ordynaryiny Primæ Instantiæ Miasta N.* Pieczęć zaś Cyrkularna będzie miała takowy napis: *Sąd Primæ Instantiæ Cyrkułu N. Miasta N. Magistrat Miasta Wydziałowego N.* (ieżeli iest Stołeczne Wydziału) lub *Miasta N. do Wydziału N. należącego.* Pod tą Pieczęcią, i pod tytułem Urzędów Sądów Mieyskich Mieyscowych, lub Magistratów, Pozwy, Dekreta, Rezolucye, i Tranzakcye wszelkie wychodzić będą.

11mo. Sąd Mieyski Mieyscowy *Primæ Instantiæ*, tudzież Magistrat w przepisanym Komplecie dopóty Urząd swóy sprawować ma, dopóki przez nowo wybrane Urzędy zmienionym nie zostanie; będzie zaś miał czas i dni odpoczynku: 1*mo.* Od Dnia 23go Grudnia do Dnia 2go. Stycznia. 2*do.* W dni Zapustne po Niedzieli *Quinquagesima* zwaney, aż do Czwartku wstąpiwszy w Post. 3*tio.* Od wielkiey Srzody aż do Srzody po Swiętach Wielkanocnych. 4*to.* We wszystkie Dni Uroczyste Kościelne. 5*to.* We wszystkie Dni Uroczyste Dworu Królewskiego. 6*to.* W dni 14. i 18. Kwietnia, tudzież w Dzień Trzeciego Maja. 7*mo.* W dni Obrad Zgromadzenia Mieyscowego i Wydziałowego. 8*vo.* W dzień rozpoczęcia Seymu, i w dzień corocznego rozpoczynania się Sądów Assessorskich. Nareszcie w dzień Anniwersarza założenia Miasta. W Dni te Sądy Mieyskie Mieyscowe *Primæ Instantiæ*, Sądy i Obrady Magistratu, będą miały swóy odpoczynek. Akta Sądu i Kancellarye w Dni te maią bydź zamknięte. A od Dnia Dwudziestego Czwartego Lipca, do Dnia Dwudziestego Czwartego Sierpnia same tylko Sądowe Audyencye odprawiać się nie będą; ale Sądy Potoczne i Policyine nieprzerwanie każdego Dnia odprawiać się powinny.

ARTYKUŁ V.

O Sądach Appellacyinych Wydziałowych.

1mo. W każdym Miast Wydziale, w Mieście przez Prawo za Wydziałowe przeznaczonym, ustanowiony iest Sąd Appellacyiny, złożony z pięciu Sędziów, i tyluż Zastępców przez Deputatów Miast na Zgromadzeniu Wydziałowym obranych, który sądzić się ma na Ratuszu Miasta Wydziałowego.

2do. Przy Sądzie Appellacyinym bezprzestannie naydować się ma trzech Sędziów, i trzech Zastępców, względem czego przy rozpoczęciu swoim nayపóźniey w dni Sześć po Elekcyi porządny układ ma bydź zrobiony, w którym czasie Sędziowie i Zastępcy Appellacyini odmieniać się mogą; a to w taki sposob, aby w Komplecie naymniey Osob pięciu, rachuiąc w to Sędziów i

Zastę-

Zastępców, Sąd Appellacyiny Wydziałowy Sessye swoie odbywał, dopóki nowo wybrane na mieysce iego Osoby nie zasiądą. Ktoryby zaś Sędzia w czasie nieoznaczonego dla siebie Kompletu na Sądach znaydował się, *Votum* swego dawać nie będzie, wyiąwszy przypadek zastępowania Sędziego, który dla legalnych przyczyn na Sessyi znaydować się nie może.

3tio. Prezyduiącym w Sądzie Appellacyinym będzie ten, który miał naywięcey przy Elekcyi Wotów; inni Sędziowie i Zastępcy tym porządkiem zasiadać maią, iakim porządkiem na Zgromadzodzeniu Wydziałowym, przez większość Wotów wybranemi byli. Mieysce Prezyduiącego pierwszy w porządku przytomny Sędzia zastąpi.

4to. Pierwszy w porządku prezyduiący Sędzia równość Wotów głośnych rozwiązywać ma.

5to. W tym Sądzie będzie Pisarz *cum voce informativa unanimitate vel pluralitate* przez Sąd wybrany, który raz wybrany, przez następnych Sędziów odmienionym bydź nie może, chyba za postąpieniem, odstąpieniem, lub odsądzeniem przez tenże Sąd. W tym Sądzie będzie także Regent z obowiązkiem zastępowania Pisarza i pełnienia tych powinności, które są przepisane ninieyszym Prawem. Co się zaś tycze obowiązków i Przysięgi Pisarza, Regenta, Kancellaryi, i Woźnego, też same Sądowi Appellacyinemu służą, które są przepisane Sądowi *Primæ Instantiæ.* Regent Przysięgę Pisarza wykona.

6to. Przy każdym Sądzie Appellacyinym będzie Adwokat Wydziałowy, przez Nas Króla w Straży na dwa Lata nominowany, z wolnym potwierdzeniem onego. Obowiązki Jego są: doglądać powinności Syndyków Mieyskich, donosić Adwokatowi Generalnemu przy Assessoryi będącemu o sprawowaniu się Magistratów i Sądów *Primæ Instantiæ*, stawać w obronie Ubogich, Sierot, i Kryminalistów przed Sądem Appellacyinym, attentować Inkwizycyi w Sprawach Kryminalnych; Dla czego w Sprawach takowych w Sądzie Appellacyinym przypadaiących, Adwokat Wydziałowy pisać się powinien. Adwokat Wydziałowy o niepilność i przestąpienie obowiązków, Sądy *Primæ Instantiæ*, i Sądy Wydziałowe Appellacyine do Adwokata Generalnego przy Assessoryi będącego, donosić ma; Za złe zaś sprawowanie się w Urzędzie, bądź w niedopełnieniu obowiązku, bądź w niesprawiedliwym oskarżeniu, tenże Adwokat w Sądzie Assessorskim odpowiadać będzie.

7mo. Adwokat Wydziałowy, wykona przed Sądem Wydziałowym Przysięgę na następuiącą Rotę: „ Ja N. przysięgam PANU „ BOGU Wszechmogącemu w Tróycy Swiętey Jedynemu, ia„ko obowiązki Prawem mi przepisane, wiernie dopełnię, Spraw „ powierzonych sobie podług Prawa i dowodów z pilnością „ bronić będę, o sprawowaniu się Sądów w Wydziele, do któ„rego za Adwokata ustanowiony iestem, Adwokatowi General„nemu przy Assessoryi będącemu wiernie donosić, w Spra„wach Kryminalnych nic nie opuszczę na obronę obwinione„go, a w całym postępowaniu moim, nie uwodząc się wzglę„dem przyiaźni, lub nienawiści, nad opłatę mi wyznaczoną, „ żadnych datków wyciągać, i przyimować nie będę. Do tego „ wszystkiego obowięzuię się pod odpowiedzią z Osoby i Ma„iątku mego. Tak mi Panie BOŻE dopomoż. „ A wykonawszy takową Przysięgę obowiązki swoie rozpocznie.

8vo. Będzie także w Sądzie Appellacyinym Prokurator Fiskalny, czyli bespieczeństwa, który z obowiązku swego czynić ma prze-

ciw Kryminalistom w Sądzie Appellacyinym, choćby Strona swego Prokuratora miała. Prerogatywy i obowiązki iego są też same, iakie zostały przepisane dla Prokuratora, pod opisem Sądu Ordynaryinego Mieyskiego Mieyscowego.

9no. A co się tycze Stron do Sądu *viâ appellationis*, lub przeciwko uciążliwemu Sądowi przychodzących, mogą czynić w Sądzie Appellacyinym Strony same przez siebie, przez Prokuratora, Agenta, Plenipotenta, lub kogokolwiek innego na swym mieyscu przez Plenipotencyą Urzędowną postanowionego.

10mo. Sąd Appellacyiny Wydziałowy sądzić będzie ostatecznie, i bez dopuszczenia Appellacyi, Sprawy przychodzące z Appellacyi, lub przeciwko uciążliwemu Sądowi od Sądów Mieyskich *Primæ Instantiæ* ze wszystkich Miast do swego Wydziału należących, a to Sprawy nieprzewyższaiące waloru Złotych Trzy Tysiące, Kary pieniężney Złotych Sto Ośmdziesiąt, i Kary Więzienia Cywilnego Tygodni trzy; tudzież wszelkie Sprawy prostego Długu do Zapisów i Skryptów ręcznych *viâ gravaminis* przychodzące.

11mo. Co się zaś tycze Spraw Kryminalnych, Sąd ten będzie Sądem Ordynaryinym *Primæ Instantiæ* dla Osób Juryzdykcyi Mieyskiey z Prawa podległych, pod Juryzdykcyą tego Wydziału będących, do którego Kryminaliści ze wszystkich Miast do Wydziału należących, odsyłanemi i zapozywanemi bydź maią. Wszelkie Wyroki Sądu tego na Więzienie trzechletnie, i inne Kary Prawem Kryminalnym opisane, *præcisa appellatione* wskazywane, i do Exekucyi przywodzone będą. Gdyby zaś szło o skazanie Przestępcy na dłuższe, lub wieczne Więzienie, albo na śmierć, Sąd Appellacyiny przeszle Sądowi Assessorskiemu Dekret, i Wywody obwiniaiące, a Adwokat Wydziałowy obrony za Kryminalistą do Sądu Appellacyinego wnoszone, i od Exekucyi swego Dekretu wstrzyma się, dopóki Rezolucyi od Sądu Assessorskiego nie odbierze.

12mo. Pieczęć tego Sądu będzie w Koronie Herb Koronny, a w Litwie Litewski, a pod nim Herb Miasta Wydziałowego z napisem: == *Sąd Appellacyiny i Kryminalny Ordynaryiny Wydziału N.* Pozwy zaś do tego Sądu, tudzież Dekreta, Extrakty, Tranzakcye będą wychodzić pod tytułem Królewskim.

13tio. Co się tycze Exekucyi Wyroków Sądu Appellacyinego Wydziałowego, lub Sprawy, któraby potrzebowała na mieyscu Inkwizycyi, Kalkulacyi, Weryfikacyi, rozmiaru Placów, i gruntów natury Mieyskiey, i Possessyi Mieyskiey będących, wybierze Urzędy Ławnicze Miast do Wydziału należących, będą oraz Urzędami Wykonawczemi Sądu Wydziałowego Appellacyinego, tudzież Urzędem Delegowanym, ilekolwiek tego Sąd Appellacyiny uzna potrzebę, z tym warunkiem: iż Sąd Appellacyiny z podanych od Stron Ławników po iednym obierze, a Prezesa i iego Zastępcę, w przypadku nie zgodzenia się Stron, sekretnemi Wotami wyznaczy, i że Sąd Appellacyiny nie będzie mógł używać tego Urzędu na Kommissye, który był użyty w Pierwszey Instancyi, ieżeli przeciw niemu *viâ Appellationis*, lub iako przeciwko uciążliwemu Urzędowi są wyniesione skargi.

14to. Sędziowie Appellacyini Wydziałowi w przepisanym Komplecie dopoty Urząd swóy sprawować będą, dopóki przez następnie wybranych Sędziów zmienionemi, lub na nowo obranemi nie zostaną. A co się tycze czasu i dni odpoczynku, tenże sam służy Sądowi Appellacyinemu, który iest Prawem dozwolony dla

Są-

dów *Primæ Instantiæ*, wyiąwszy: iż Sąd Appellacyiny mieć będzie odpoczynek, od Dnia Dwudziestego Czerwca, do Dnia Dwudziestego Czwartego Sierpnia.

ARTYKUŁ VI.

O Sądach Assessorskich.

1mo. SĄd Naywyższy Appellacyiny, czyli Assessorski, ieden dla Korony w Warszawie, drugi dla Litwy w Wilnie, agitować się maiący, mieć będzie Prezesami Pieczętarzów w Straży nieumieszczonych, dwóch Senatorów w Koronie, po iednym z każdey Prowincyi, iednego Senatora w Litwie, po czterech Assessorów z Stanu Rycerskiego z każdey Prowincyi, po czterech Assessorów z Miast każdey Prowincyi, którzy wraz z Prezyduiącym w Komplecie naymniey Osób pięciu od Sądów Mieyskich wszelkie Sprawy *viâ appellationis*, lub przeciwko uciążliwemu Sądowi przychodzące, ostatecznie sądzić będą, stosownie do Prawa o Kommissyi Policyi w przewyższaiącey liczbie Assessorów Stanu Szlacheckiego. W Sprawach zaś między Szlachcicem a Szlachcicem własności, i dochodów Mieyskich nie tyczących się, komplet z samego Stanu Szlacheckiego składać się ma.

2do. Wszystkie Sprawy w tym Sądzie *unanimitate vel pluralitate* Wotów głośnych w Sentencyonarz na ten koniec sporządzony, zapisanych decydowane będą. Prezyduiący *paritatem* w Sądzie Assessorskim rozwiąże, a w iego nieprzytomności pierwszy z porządku Assessor.

3tio. Assessorów *cum Voto Consultivo* w Assessoryi Pieczętarz nominować będzie, po trzech z każdey Prowincyi.

4to. Sąd Assessorski mieć będzie Pisarza *cum voto informatio*, którego Sąd sekretnemi Wotami z podaiących się Kandydatów obierze, który nie może bydź zmieniony, chyba za postąpieniem, odstąpieniem, lub odsądzeniem.

5to. W tym Sądzie będzie Regent z obowiązkiem zastępowania Pisarza; powinności Pisarza, Regenta, Kancellaryi, i Woźnego, tudzież ich przysięgi będą też same, które się przepisały dla Sądu Appellacyinego Wydziałowego, i *Primæ Instantiæ*. Regenta, Kancellaryą, i Woźnych Pieczętarz nominować będzie.

6to. Powinności Metrykantów, i porządek Metryk Oboyga Narodow, każda *respectivè* Assessorya przepisze, do których przyłączamy obowiązki, iakie są przepisane dla Pisarzów Sądów Ordynaryinych *Primæ Instantiæ*, Appellacyinych Wydziałowych, Magistratów i Syndyka względem Protokułów, dozoru Kancellaryi, *Archivum* publicznego i sekretnego, tudzież Extraktów. Nominacyą zaś Metrykantów przy Pieczętarzach zachowuiemy.

7mo. Będzie także przy tym Sądzie Adwokat Generalny, przez Nas Króla w Straży na dwa lata nominowany, z wolnym potwierdzeniem onego. Obowiązki iego są następuiące. 1mo. Mieć dozor nad wszystkiemi Adwokatami Wydziałowemi, aby powinności swoie podług Prawa pełnili. 2do. Wszystkich Kryminalistów w Sądzie Assessorskim bydź obrońcą, w Sprawach Ubogich i Sierot z Appellacyi od Sądów Mieyskich, lub przeciwko uciążliwemu Sądowi czynić, przeciwko Sędziom *Primæ Instantiæ*, i Appellacyinym Wydziałowym, przeciwko Magistratom Miast, i Ich Syndykom, ieżeli są oskarżeni o złe sprawowanie Urzędow swoich, przeciw Adwokatom Wydziałowym w Sądzie As-

 sessor-

sessorskim czynić. Dla czego Adwokat Generalny w Sprawach sobie z Urzędu poleconych, gdy w Sądzie Assessorskim przypadną, pod odpowiedzią pisać się powinien. Przysięga Adwokata Generalnego taż sama iest, iaka została przepisana dla Adwokatów Wydziałowych.

8vo. Sąd Assessorski mieć będzie Prokuratora, który z rozkazu Sądu w Sprawach Kryminalnych przeciw obwinionemu, tudzież w Sprawach bespieczeństwa Sądu i Kancellaryi, czynić powinien.

9no. Kommissya Policyi będzie miała Prokuratora przy Sądzie Assessorskim, z obowiązkiem przestrzegania całości Funduszów Mieyskich i wszelkich innych, na wygodę, lub pomoc Publiczną przeznaczonych.

10mo. Kommissya Skarbowa będzie miała Prokuratora Skarbowego, dla przestrzegania imieniem Skarbu, Funduszów i dochodów Rzeczypospolitey.

11mo. Wszelkim zaś Stronom wolno będzie w Sądach Naywyższych Appellacyinych czynić osobiście, lub przez Plenipotentów, Agentów, albo kogożkolwiek innego, przez Urzędową Plenipotencyą na ten koniec postanowionego, zawsze iednak nie słownie, ale na piśmie.

12mo. Sąd Naywyższy Appellacyiny Assessorski sądzić będzie ostatecznie wszystkie Sprawy, *viâ appellationis*, lub przeciw uciążliwemu Sądowi, z wszystkich Miast do siebie przychodzące, których ostateczne rozpoznanie wyraźnym Prawem powierzone nie zostało Sądom Potocznym i Ordynaryinym *Primæ Instantiæ*, lub Sądom Appellacyinym Wydziałowym. Także Sprawy *Officii* o złe sprawowanie się Sądów Ordynaryinych Mieyskich, i Appellacyinych Wydziałowych, Magistratów i Wóytów, względem których Spraw Sąd Assessorski iest Sądem Ordynaryinym, i takowe Sprawy *ex crudo* sądzić będzie: tudzież Sprawy Officyalistów z Magistratami i Sądami, tak Ordynaryinemi, iako i Appellacyinemi, wyiąwszy Policyine, czyli te, *viâ appellationis*, lub przeciw uciążliwemu Sądowi, do Sądu Assessorskiego przyidą; niemniey Sprawy, o rozwiązanie zadaney nieważności, Elekcyi Osobom Magistrat składaiącym, Sędziom Appellacyinym, tudzież Sprawy o przestępstwa całe Dzieło Elekcyi niszczące, podług Opisu Seymików Ziemiańskich, prosto do Sądów Assessorskich, *respectivè* Prowincyi, należeć będą. Nakoniec mnieysze przestępstwa na Zgromadzeniach Mieyskich popełnione, stosownie do Prawa, pod tytułem: — *Urządzenie Wewnętrzne Miast*: — do Sądu Wydziałowego należące, gdy przez Appellacyą do Sądów Assessorskich wprowadzone zostaną.

13tio. Co się tycze Spraw *cognitionis Privilegiorum* własności i Funduszów Rzeczypospolitey, własności i Funduszów Miast, w tych Sąd Assessorski, iako Sąd Ordynaryiny, ostatecznie wyroki swoie dawać będzie, czyliby szło o poznanie Przywileiów iakiegokolwiek bądź rodzaiu, czyli o poznanie własności Rzeczypospolitey, lub własności któregokolwiek Miasta, albo wszelkiey inney Publiczney rzeczy na wygodę, lub potrzebę w Miastach przeznaczoney.

14to. Gdzieby Sąd Assessorski potrzebował w Sprawach Mieyscowych Kommissye wysyłać, wyznaczać będzie Urzędy Ławnicze, z tym warunkiem, iaki się przepisał dla Sądu Appellacyinego Wydziałowego naznaczaiąc po iednym Ławniku z podanych od Stron Kandydatów, tudzież Prezyduiącego i Jego Zastępcę, gdy się Strony nie ugodzą, sekretnemi Kreskami wybierze, tak, aby odtąd w Kommissyach nie bywało więcey nad O-

sób

Osób trzy; gdzieby zaś szło o Kommissye między Miastem a Possessyonatem Ziemskim, tam Sąd Assessorski wyznaczać będzie na Kommissarzów iednego Mieszczanina, a dwóch z Urzędu Ziemiańskiego Wykonawczego z Kandydatów, których Strony podadzą, Prezesa zaś i iego Zastępcę, w przypadku nie ugodzenia się Stron, Sąd przez sekretne Wota wyznaczy. A gdzieby szło o Kommissye między Szlachcicem a Szlachcicem z natury Sprawy do Sądu Assessorskiego należącey, tam Sąd Assessorski z podanych Kandydatów od Stron po iednym Kommissarzu wyznaczy, a Prezesa i Zastępcę iego, ieżeli się Strony nie ugodzą, przez sekretne kreski wybierze.

15to. Do Exekucyi Dekretu Sąd Assessorski używać będzie Urzędów Wykonawczych mieyscowych.

16to. Pieczęć Sądu Assessorskiego podług dawnego zwyczaiu będzie Koronna w Koronie, a Litewska w Litwie, większa, lub mnieysza, podług tego, iak który Pieczętarz Sądom Assessorskim prezydować będzie. Pozwy i wszelkie Wyroki Sądu tego, tudzież Extrakty i Rezolucye będą wydawane pod imieniem Nas KROLA z podpisem prezyduiącego Pieczętarza w formie dotąd używaney, którego podpisu odmówić nie może.

17mo. Assessorowie dopóty Urząd swóy Sędziowski sprawować będą, dopóki przez nowo wybranych Assessorów zmienionemi nie zostaną; Co się zaś tycze czasu i dni odpoczynku, Sąd Assessorski odbywać się nie będzie. *1mo.* Od Dnia dwudziestego trzeciego Grudnia, do Dnia drugiego Stycznia. *2do.* W dni Zapustne po Niedzieli *Quinquagesima* zwaney, aż do Czwartku wstąpiwszy w Post. *3tio.* Od Wielkiey Srzody, aż do Srzody po Swiętach Wielkanocnych. *4to.* W Niedziele i Swięta, tudzież we wszystkie dni Uroczyste Dworu Krolewskiego. *5to.* W dni Czternastego i Ośmnastego Kwietnia, tudzież w Dzień trzeci Maia. *6to.* W dni Obrad Zgromadzenia Mieyscowego i Wydziałowego. *7mo.* W dzień rozpoczęcia się Seymu, Akta Sądu i Kancellarye we wszystkie Dni te maią bydź zamknięte, a od Dnia Pierwszego Czerwca, do Dnia Pierwszego Października same tylko Sądy Assessorskie ciągle odprawiać się nie będą, Akta zaś i Kancellarye tego Sądu w obec Pisarza Dekretowego i dwóch Sędziów Assessorskich zawsze otwarte bydź maią.

18vo. Każde Zgromadzenie Mieyskie Mieyscowe Cyrkularne, albo ogólne, tudzież każde Zgromadzenie Wydziałowe o swym Dziele całkowitym, z przyłączeniem Autentycznego Aktu Dzieła, Pieczętarzowi w Assessoryi Prezyduiącemu Rapporta przesyłać ma, a to nazaiutrz po ukończonym Dziele. Jeżeliby zaś to Dzieło Zgromadzenia nie odprawiło się podług przepisu Prawa, lub ieżeliby zostało przez kogo zaskarżone, takowe zaskarżenia przesyłane bydź maią przy Rapporcie, a to naypóźniey Dnia Szostego.

19no. Każdy Sąd Mieyski Mieyscowy lub Cyrkularny i Potoczny natychmiast Sądowi Assessorskiemu donieść ma do Prezyduiącego Pieczętarza o rozpoczęciu swey Juryzdykcyi, naymniey w dni sześć przy każdey zmianie z Prawa przypadaiącey.

20mo. Każdy Sąd Mieyski Mieyscowy obowiązany iest Prezyduiącemu w Assessoryi dawać Rapporta co Kwartał o osądzonych Sprawach. *1mo.* Wiele Spraw, z których Strony zgodne Dekreta przyięły? *2do.* Od których nie appellowały? *3tio.* Wiele takich, od których appellowały? *4to.* W których Sprawach Appellacya niedopuszczona, a Strony appellowały? *5to.* Do którego Sądu Strony appellowały i w iakiey natury Sprawach? *6to.* Jaka iest percepta *Jurium Cancellariae*, iak nayrychley ułożyć się maiących, tak z Suscepty Extraktów, iako i Sądowych postępków.

21mo. Takowy Rapport dawać iest obowiązany każdy Sąd Appellacyiny Wydziałowy, przysyłaiąc go do Sądu Assessorskiego w sposób takowy: 1mo. Wiele Spraw, w których Strony zgodzone Dekreta przyięły? 2do. Od których, iako przeciwko uciążliwemu Sądowi, poszły do Sądu Assessorskiego, i iak wiele takowych Spraw? Jaka iest percepta *Jurium Cancellariæ* tak z Suscepty Extraktów, iako i z Sądowych postępków.

22do. Adwokaci Wydziałowi o Elekcyach i rozpoczętych Juryzdykcyach, potym zaś co Kwartał o porządku i postępkach Sądowych, tudzież o Sprawach do nich należących, obowiązani są donosić Adwokatowi Naszemu Generalnemu, przy Sądzie Assessorskim od Nas KROLA postanowionemu, Adwokatóm zaś Wydziałowym Syndykowie Miast takież Rapporta czynić maią.

23tio. Wszystkich zaś tych Rapportów porządek i układ Assessorya przepisze; Taż Assessorya będzie obowiązana przepisać wszelkie Formy Tranzakcyi, i postępowania w Sądzie, tudzież obowiązki dla Prokuratorow, Agentów, i innych, którzyby zastępowali Strony, same przez się w Sądach niechcące stawać.

ROZDZIAŁ II.

O Sędziach.

ARTYKUŁ I.

O Sędziach *Primæ Instantiæ.*

1mo. W Mieście na Cyrkuły niepodzielonym, Wóyt, Burmistrz, Radny Magistratu, i Sędzia Sądu Cywilnego *Primæ Instantiæ*, powinien bydź Possessyonat tego Miasta, w ktorym Urząd sprawuie, i w Księgę Possessyonatów wpisany.

2do. W Mieście na Cyrkuły podzielonym, Prezydent, Vice-Prezydent, Radni Magistratu, Wóytowie, Burmistrze, i Sędziowie Cyrkularni *Primæ Inssantiæ*, powinni bydź Possessyonatami tego Miasta, i w Księgę Possessyonatów Mieyskich wpisani, lecz nie koniecznie Possessyonatami tego Cyrkułu, w którym Urząd sprawuią.

3tio. Każdy Sędzia Mieyski *Primæ Instantiæ*, tudzież Sędzia w Magistracie zasiadaiący, tym bardziey Prezyduiący w Sądach rzeczonych, powinien mieć Lat Dwadzieścia Trzy skończonych wieku swego, powinien mieć maiątek pod rozbiór Wierzycielów nie oddany, i nie ma bydź *Crimine notatus*, lub pod Processem, ma umieć Prawo i Proces Kraiowy, niema bydź na żadnym Urzędzie Sądowniczym, lub Wykonawczym Ziemiańskim, tym bardziey nie ma zostawać w aktualney służbie Woyskowey. A ponieważ niektóre z tych warunków, w ciągu sprawowanych funkcyi przez Sędziego, mogą bydź niezachowane, przeto choćby Sędzia, lub Prezyduiący miał te wszystkie przymioty i kondycye, iakich po nim Prawo wymaga, będąc wybranym, a potym w ciągu sprawowania swego Urzędu, którego z nich nie zachował, iako to: gdyby Maiątek swóy poddał pod rozbiór Wierzycielów, gdyby o występek Kryminalny do Sądu był pociągnięty, i Sprawa przeciw niemu w Sądzie popierana była, gdyby przyszedł do pomieszania zmysłów, w pierwszych dwóch przypadkach, nie może Urzędu swego sprawować, póki swych Wierzycielów nie za-

spokoi

spokoi, i Maiątku nie oswobodzi, lub poki się z Zarzutu Kryminalnego nie oczyści, w trzecim póki do zdrowia nie przyidzie. Równie Sędzia lub Prezyduiący w Sądach Mieyskich Mieyscowych Cywilnych, gdyby postąpił na iaki Urząd Sądowniczy, lub Wykonawczy Ziemiański, od Urzędu Sędziego Mieyskiego tym samym odpada.

4to. W iednym Składzie Sądowniczym nie może zasiadać Oyciec i Syn, Teść i Zięć, dway Bracia rodzeni, lub Stryieczni rodzeni.

5to. Prezydentem, Vice-Prezydentem, Wóytem, i Burmistrzem bydź nie może, kto wprzód nie był na Mieyskim, lub Ziemiańskim Urzędzie od Elekcyi zawisłym.

6to. Sędzia, lub Prezyduiący w Sądach Mieyscowych, iakieykolwiek one są natury, nie może dłużey Funkcyi swoiey sprawować, tylko przez lat dwa, chybaby przez nową Elekcyą powtórnie był obrany, obrany zaś zrzekać się swego Urzędu, ani goustępować nie może.

7mo. Urzędnicy Mieyscy Mieyscowi, któregokolwiek bądź Sądu Sędziowie, lub Prezyduiący, w żadnym Sądzie Suspensy brać nie mogą, ale w każdym z Osoby i maiątku swego przez Plenipotentów odpowiadać winni. Wszelako, gdyby potrzeba była wykonania Przysięgi, wszelki Sąd po dopełnienie tey Przysięgi odsyłać ich ma do mieysca, gdzie swóy Urząd sprawuią. Toż Prawo służy Urzędom Wykonawczym Mieyskim Mieyscowym, wszelkim Officyalistom, i Sługom Sądowym.

8vo. Każdy Sędzia Mieyski Mieyscowy, bądź Cyrkularny, Burmistrz, Wóyt, tudzież Prezydent, Vice-Prezydent, i Radny po wybiorze swoim Przysięgę wykonać iest obowiązany w obecności Ludu Mieyskiego, a to na tę Rotę — "Ja N. Przysięgam Panu BOGU „Wszechmogącemu w Tróycy Swiętey Jedynemu, iż Spory „między Stronami do Sądu przychodzące, starać się będę z całey możności ugadzać, a ieżelibym Stron do zgody przyprowadzić nie mógł, według Prawa pisanego i według dowodów „w Sądzie złożonych, sprawiedliwie sądzić będę, żadney Stronie, w Sporach Sądowych będącey, rady dawać nie będę, „Sekretu Izby nie wydam, i w całym ciągu Urzędowania mego, „BOGA maiąc przed oczyma, podług Sumnienia mego, żadnym „darem, datkiem, obietnicą, lub nienawiścią nie uwiodę się. „Tak mi Panie BOZE dopomoż, i niewinna Syna Jego Męka. „

9no. Takowa Przysięga, na Tablicy wielkiemi Literami napisana, powinna bydź zawieszona w Izbie naprzeciw Stołu Sądowego, tak, aby ią wszyscy Sędziowie widzieć, i z łatwością czytać mogli.

10mo. Każdy Sędzia Mieyski Mieyscowy i Cyrkularny, wyiąwszy czas i dni odpoczynku, ma znaydować się w mieyscu Sądowym o godzinie Dziewiątey zrana, i póty z Izby Sądowey nie oddalać się, dopóki się nie skończy Sessya, a gdyby się spóźnił, lub przed ukończeniem Sessyi oddalił się, ma w proporcyą Pensyi, tracić swoię dzienną nadgrodę, iaka na niego przypada. Dlaczego w Protokule, na ten koniec sporządzonym, ma bydź codziennie zapisywany czas rozpoczęcia Sessyi, i przytomność Sędziów.

11mo. Wytrącone pieniądze za nieprzytomność Sędziów, nie maią bydź na przytomnych dzielone, ale odciągnięte zostaną co Kwartał w Kassie Publiczney Sądowey.

12mo. Zaden przeto Sędzia od Sądu oddalać się nie może pod karą wytrącenia Pensyi codzienney za nieprzytomność, a pod karą odsądzenia od Urzędu & *ab omni activitate* na Lat sześć, gdyby Komplet zrywał. Prawdziwa iednak choroba, którą świadectwem Doktóra dowieść iest obowiązany, nie tylko usprawiedliwiać powinna Sędziego z iego w Sądzie nieprzytomności, ale nadto nie ma go pozbawiać Pensyi dzienney, ieżeli w mieyscu Sądowym zachorował.

D2 13tio.

13tio. Sędzia pod Processem będący, nie może sprawować Urzędu swego, gdy mu takowy Proces przy rozpoczęciu Urzędu Sądowego zarzucony będzie, w czasie zaś Funkcyi otrzymaney, nie ma mu przeszkadzać do zasiadania w Sądzie. Wszakże na maiątku Jego Strona maiąca Proces, Exekucyą onego zyskować może. Gdyby zaś Proces był do Osoby, a Strona Exekucyi onego żądała, w takowym przypadku Sędzia od Urzędu odpada. Równie, gdyby Sędzia Fortunę swoią Mieyską, lub Ziemiańską na satysfakcyą Kredytorom oddał, albo gdyby Kredytorowie przeciw niemu do Sądu Mieyskiego, lub Ziemiańskiego, po oddanie Dóbr iego na satysfakcyą udali się, i Wyrok Sądu na Rozbiot Fortuny zyskali, ma się natychmiast wstrzymać od Urzędowania.

14to. Ponieważ Sąd Mieyski Mieyscowy obowiązany iest do Decyzyi głośnemi Wotami, przeto każdy Sędzia, nie może się oddalać od Izby Sądowey, póki nie zapisze w Protokule Imienia swego na Sentencyą zapadłą. Dlaczego, gdy Sprawa do Decyzyi przyidzie, Sessya solwowaną bydź nie może, ani żaden Sędzia z Izby Sądowey wychodzić nie ma, dopóki Sprawa udecydowaną nie będzie, lub iaka Kategorya, w którey Skład sprawy podzielenia iey wymaga, i Sentencya w Protokuł zapisana przez Sędziów przytomnych podpisaną nie zostanie; każdy Sędzia nie zachowuiący to Prawo, ma bydź sądzony i karany tak, iak iest przepisano na Sędziów zrywaiących Komplet.

15to. Gdzieby nie zachodziła iednomyślność, tam większość wotów decydować ma; Propozycye do wotowania każdy Sędzia podawać może, a gdzieby nie zachodziła iednostayność na propozycyą, większość wotów między Propozycyami decydować będzie, wszakże decyzye Sędziów maią bydź tylko do uznania należytości, lub winy, a Prawo bez żadnego tłómaczenia ma dać Wyrok na uznaną należytość, lub winę; Takowy sposób sądzenia, zachowany bydź powinien w Sprawach oczywistych, i zaocznych.

16to. Ponieważ Prezyduiący w każdym Sądzie, iest oraz Sędzią składaiącym Komplet, przeto, gdy Sprawa przychodzić będzie do decydowania *pluralitate*, *Votum* swoie z innemi Sędziami dawać będzie, a tylko w przypadku równości, tęż równość, iako Prezyduiący, decyzyą swoią na iednę, lub drugą stronę załatwi, kreskowanie zaś od ostatniego z porządku zaczynać się ma.

17mo. Jako na udecydowaney Sentencyi, Prezes i Sędziowie nie odchodząc z Izby, podpisywać się są obowiązani, tak równie na Dekrecie Prezes i Sędziowie podpisywać się będą, na Extraktach iednak sam tylko Prezyduiący i Pisarz Dekretowy podpisować się ma.

18vo. Sędzia Sprawy Syna lub Corki sądzić nie będzie, tudzież własney Sprawy, do któreyby z Osoby, lub Ewikcyi należał, czyliby w niey był do Sądu pozwany, lub nie.

19no. Sędzia, gdy przeciwko niemu przypadnie Sprawa, w sądzie zasiadać na Sprawie swoiey nie ma, co mu iednak do sądzenia Spraw innych przeszkadzać nie będzie. Wolno iednak Stronie maiącey Sprawę przeciw Sędziemu Mieyscowemu lub Cyrkularnemu, udać się do innego naybliższego Sądu, tam Sędziego zapozwać, lub udać się do Sądu Wydziałowego po wyznaczenie Sądu któregokolwiek *Primæ Instantiæ*, czego Sąd Appellacyiny Stronie odmawiać nie może.

20mo. Sędzia w Sprawie do rozpoznania przychodzącey, raz tylko wyrok wydawać może, ktory powinien bydź czyniony z wielkim namysłem stosownie do złożonych Dowodów i Prawa. Dla czego nie wolno iest Sędziemu czynić żadnych popraw w Sentencyi,

choćby

chocby iednomyślność zaszła. Illacye *ad omissa* niniejszym Prawem we wszystkich Sprawach znoszą się.

ARTYKUŁ II.

O Sędziach Wydziałowych.

1mo. Sędziom Appellacyinym Wydziałowym też same obowiązki służą, które są przepisane dla Sędziów *Primæ Instantiæ.*

2do. Sędzią Appellacyinym bydź nie może, kto nie iest Possessyonatem w Wydziale, i kto nie był wprzód na iakim Urzędzie Ziemiańskim, lub Mieyskim od Elekcyi zależącym.

ARTYKUŁ III.

O Sędziach Assessorskich.

1mo. Sędziom Assessorskim, czyli naywyższym Appellacyinym też same obowiązki służą, iakie są przepisane dla Sędziów Pierwszey Instancyi.

2do. Assessorowie na Seymie obrani, przysięgę przed Nami Królem na Rotę, iaka iest przepisana dla Sędziow *Primæ Instantiæ*, wykonaią. A ieżeliby który na Elekcyi nie był przytomny, taką przysięgę przed Sądem, pierwszy raz zasiadaiąc, wykonać ma.

3tio. Assessorom podaiącym się za Kandydatow do Elekcyi, obiekcye maią bydź zarzucane przed Elekcyą, po Elekcyi obiekcye czynione, szkodzić im nie mogą, chybaby był Process do Osoby.

ROZDZIAŁ III.

Obmyślenie Funduszu dla Sędziów Assessorskich, tak Szlachty, iako Mieszczan, dla Sędziów Mieyskich Mieyscowych i Appellacyinych, tudzież dla Officyalistów, i Sług tychże Sądów w Koronie i w Wielkim Xięstwie Litewskim.

Chcąc, aby wszyscy Urzędnicy Sądowi Pierwszych, Appellacyinych, Wydziałowych, i Naywyższych Instancyi, tudzież ich Officyaliści, i Słudzy obowiązki swoie iak nayściśley dopełniali, przeto stanowiemy nayprzód: iż wszyscy Sędziowie i Officyaliści, Dozorcy Sądów *Primæ Instantiæ*, i Słudzy będą mieli pensye roczne z Funduszu niniejszym opisanego Prawem.

1mo. Wszystkie Memoryały, Pozwy, Dekreta, Tranzakcye, zgoła wszystkie *Actus* Sądowe maią bydź zapisywane na Papierze Stęplowanym Kraiowym, ceny Prawem opisaney, iak było dotąd.

2do. Kommissya Skarbowa, Assessorya wraz z Kommissyą Policyi, przez Delegacye na ten koniec wyznaczone, ułożą iak nayłatwieysze sposoby, ażeby Papier Stęplowany wszędzie podług potrzeby znaydował się przy każdym Sądzie Pierwszych, Appellacyinych, i Naywyższych Instancyi.

3tio. Assessorya dla wszystkich Sądów, Pierwszych i wyższych Instancyi, ustanowi taxę od Pieczęci, opłatę od wszelkich Tranzakcyi, Indukt, i Extraktów, i takową taxę, tudzież układ Pensyi, Stanom do approbaty, approbowane zaś wszystkim Sądom do zachowania, poda.

4to. Wszystkie *Adjudicata* kar, które Sądy przez połowę przysądzać sobie zwykły, uchylamy, chcąc, aby Urzędy Sądowe, i Ich Officyaliści, tudzież Sługi, za samą tylko pracę, z opłaty Papieru Stęplowanego, Pieczęci, Tranzakcyi, Indukt, i Extraktów nadgrodę swoią mieli, nie zaś z kary, która dla zysku mogłaby narażać Sędziów na zbyteczne Stron ukaranie.

5to. Wszystkie pensye dla Sędziów, lub Officyalistów, i ich Sług w Sądach, Pierwszych, Appellacyinych, i Naywyższych Instancyi, tudzież Kancellaryach rzeczonych Sądów Mieyskich, odtąd opłacane będą z dochodu zwyż wymienionego; a ktobykolwiek z Sędziów, lub Officyalistów rzeczonych Sądów dotąd na opłacie Listy Cywilney pensyą swoią miał zabespieczoną, tego Pensyą, na opłatę Prawem teraźnieyszym dla Sądów oznaczoną, przenosiemy, ieżeli na Urzędzie zostanie.

6to. Dla Sędziów Assessorskich, i Officyalistów, tudzież Sług tego Sądu, taką Pensyą naznaczamy, iaka iest Prawem opisana dla Kommissarzów inszych Kommissyi; a co się tycze Sędziów Niższych, ich Officyalistów i Sług, będzie zachowana proporcya, stosownie do Urzędów i Miast, w których też odbywaią. Gdyby zaś percepta nie wystarczała na opłatę dla wszystkich Sędziów, tedy w niedopłaceniu wszystkim równa proporcya ma bydź zachowana.

7mo. Kommissya Skarbowa wraz z Assessoryą i Policyą przez swych Delegowanych ułoży sposób całey manipulacyi dochodu Sądowego, tak iednak, aby Skarb Rzeczypospolitey decessu nie miał na Papierze Stęplowanym, maiąc za prawidło, aby tylko sama Assessorya z Policyą i Kommissyą Skarbową o Papier Stęplowany, i o inne Sądowe opłaty czyniła *immediatè*, a zaś niżsi Dozorcy czynili *mediatè* przez swą *respectivè* Naywyższą Zwierzchność, do czego tym Magistraturom takowe podaiemy Prawidła. 1mo. Ażeby Percepta nie mogła bydź inaczey ciągnięta, tylko z Protokułów Sądowych i Kancellaryi, tudzież z Assygnacyi i Rewersów na Papier Stęplowany wydanych. 2do. Expensa zaś odciągnięta będzie z ustanowionego raz na zawsze Etatu, którego odmieniać nie będzie nigdy wolno bez wiadomości i pozwolenia Seymu.

8vo. Cokolwiek od ustanowioney opłaty zbywać będzie dochodu, ten corocznie, przy zakończonych Rachunkach między Magistraturami, oddany bydź ma do Skarbu Publicznego, a Kommissye Skarbowe takowy dochod w Percepcie Dochodów Rzeczypospolitey co Seym podawać będą, który to Dochod ma bydź odkładany na zabespieczenie oznaczoney Pensyi Sędziowskiey. Gdyby zaś się pokazało, iż Superata przewyższa roczną opłatę dla wszystkich tych Sędziów, w ten czas połowa Jego zachowaną, a druga na inne potrzeby Rzeczypospolitey użytą bydź może.

9no.

9no. Urzędy Wykonawcze, podług ustanowionego raz na zawsze przez Assessoryą przepisu, kosztem Stron sprowadzaiących opłacane bydź maią.

Stanisław Nałęcz Małachowski Ref: W. K. Seymowy i Konfederacyi Prowincyi Koronnych Marszałek.

Kazimierz Xiąże Sapieha Generał Artt: Litt: Marszałek Konfederacyi Wo Xwa Lttgo.

Woyciech Leszczyc Skarszewski Biskup Hełmski i Lubelski wyznaczony z Prowincyi Małopolskiey z Senatu do Deputacyi Konstyt: Antoni Xżę Jabłonowski Kasztelan Krakowski Deputat z Senatu z Małeypolski. Franciszek Antoni na Kwilczu Kwilecki Kasztelan Kaliski Deputowany do Konstytucyi z Senatu z Prowincyi Wielkopolskiey. Tadeusz Mostowski Kasztelan Raciązki Deputowany z Senatu z Prow: Wielkopolskiey. Stanisław Kostka Potocki Poseł Lubelski Dep: do Kon: z Prow: Małopolskiey. Jan Ossoliński Starosta i Poseł Drohicki Deputowany z Prowincyi Małopolskiey. Adam Littawor Chreptowicz Poseł Nowogrodzki Deputowany z Prowincyi Wo. Xa. Litt. Jozef Weyssenhoff Deputowany z Prowin: Litewskiey Poseł Inflantski. Jozef Radzicki Podkomorzy i Poseł Zi: Zakroczym. Deputo: do Konst: z Prowincyi Wielkopolskiey. Jan Łuszczewski Poseł Sochaczewski Deputowany z Prowincyi Wielkopolskiey. Post cujus Constitutionis superius præinsertæ in Acta præsentia Ingrossationem, Originale ejusdem, Offerenti eidem, prævia Officii sui Quietatione, est extraditum.

P U C H A Ł A. mp.

Lectum per Chrościcki.

600